

Privremena verzija

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

22. rujna 2022. (*)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zajednička politika u području azila i imigracije – Direktiva 2011/95/EU – Standardi u pogledu uvjeta za stjecanje statusa izbjeglice ili statusa supsidijarne zaštite – Oduzimanje statusa – Direktiva 2013/32/EU – Zajednički postupci za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite – Ugrožavanje nacionalne sigurnosti – Zauzimanje stajališta specijaliziranog tijela – Pristup spisu”

U predmetu C-159/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Fővárosi Törvényszék (Okružni sud u Budimpešti, Mađarska), odlukom od 27. siječnja 2021., koju je Sud zaprimio 11. ožujka 2021., u postupku

GM

protiv

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság,

Alkotmányvédelmi Hivatal,

Terrorelhárítási Központ,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Arabadjiev, predsjednik vijeća, L. Bay Larsen (izvjestitelj), potpredsjednik Suda, I. Ziemele, P. G. Xuereb i A. Kumin, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za osobu GM, B. Pohárnok, *ügyvéd*,

- za mađarsku vladu, M. Z. Fehér, R. Kissné Berta i M. Tátrai, u svojstvu agenata,
- za češku vladu, M. Smolek i J. Vláčil, u svojstvu agenata,
- za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman i A. Hanje, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, A. Azéma, L. Grønfeldt i A. Tokár, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 28. travnja 2022.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 14. i 17. Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (SL 2011., L 337, str. 9.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 248. i ispravak SL 2020., L 76, str. 37.), članka 4., 10., 11., 12., 23. i 45. Direktive 2013/32/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite (SL 2013., L 180, str. 60.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 12., str. 249. i ispravci SL 2020., L 76, str. 38. i SL 2020., L 415, str. 90.) te članka 41. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru tužbe koju je GM, državljanin treće zemlje, podnio protiv odluke Országos Idegenrendészeti Főigazgatósága (Glavno državno ravnateljstvo policije za migracije, Mađarska, u daljnjem tekstu: Glavno ravnateljstvo) kojom mu se oduzima status izbjeglice i odbija odobriti status supsidijarne zaštite.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2011/95

- 3 Članak 2. točke (d) i (f) Direktive 2011/95 glasi:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

- (d) „izbjeglica’ znači državljanin treće zemlje koji je, zbog osnovanog straha od proganjan[j]a zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini, izbjegao iz svoje nacionalne države te nije u mogućnosti ili, zbog takvog straha, ne želi staviti se pod zaštitu te države, kao i osoba bez državljanstva koja se nalazi izvan države prethodnog uobičajenog boravišta, a koja se zbog istih gore navedenih razloga, ili zbog takvog straha, ne želi vratiti u tu državu, te na koju se ne primjenjuje članak 12.;

[...]

- (f) „osoba koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu’ znači državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja ne ispunjava uvjete za dobivanje statusa izbjeglice ali za koju se opravdano vjeruje da bi [...], ako bi se vratila u svoju državu porijekla ili, ako se radi o osobi bez državljanstva, u državu prethodnog uobičajenog boravišta, bila izložena trpljenju ozbiljne nepravde kako je definirano člankom 15., i na koju se ne primjenjuje članak 17. stavci 1. i 2., te koja nije u mogućnosti ili, zbog takve opasnosti, ne želi staviti se pod zaštitu te države.”

4 Člankom 12. te direktive definiraju se slučajevi isključenja iz statusa izbjeglice.

5 Člankom 14. stavkom 4. točkom (a) navedene direktive predviđa se:

„Države članice mogu opozvati, poništiti ili odbiti obnoviti status izbjeglice koji je odobrilo izvršno, upravno, sudsko ili neformalno sudsko tijelo ako:

- (a) postoje opravdani razlozi da dotična osoba predstavlja opasnost za sigurnost države članice u kojoj se nalazi.”

6 U članku 17. stavku 1. točkama (b) i (d) te direktive navodi se:

„Državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva nemaju pravo na supsidijarnu zaštitu ako postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da:

[...]

- (b) su počinili teško kazneno djelo;

[...]

- (d) predstavljaju opasnost za društvo ili sigurnost države članice u kojoj se nalaze.”

Direktiva 2013/32

7 Uvodne izjave 16., 20., 34. i 49. Direktive 2013/32 glase:

- „(16) Važno je da [se] odluke o svim zahtjevima za međunarodnu zaštitu donose na temelju činjenica te da ih u prvom stupnju izdaju tijela čije [...] osoblje ima odgovarajuće znanje i ima potrebnu izobrazbu u području međunarodne zaštite.

[...]

- (20) U dobro utvrđenim okolnostima, kada se smatra da je zahtjev neosnovan ili kada postoje ozbiljni razlozi u pogledu državne sigurnosti ili javnog reda, države članice bi trebale imati mogućnost ubrzanja postupka razmatranja, posebno uvođenjem kraćih, ali razumnih rokova za određene postupovne radnje, ne dovodeći u pitanje valjanost i sustavnost razmatranja koje se provodi, te učinkovit pristup podnositelja zahtjeva do osnovnih načela i jamstava iz ove Direktive.

[...]

- (34) Postupci za razmatranje potreba za međunarodnu zaštitu trebaju biti takvi da nadležnim tijelima omoguće provođenje temeljitog razmatranja zahtjeva za međunarodnu zaštitu.

[...]

- (49) U pogledu oduzimanja statusa izbjeglice ili statusa supsidijarne zaštite, države članice trebaju osigurati da osobe koje uživaju međunarodnu zaštitu budu odgovarajuće obaviještene o mogućem ponovnom razmatranju njihova statusa te da imaju mogućnost dostavljanja svojeg mišljenja prije nego što tijela donesu obrazloženu odluku o oduzimanju njihova statusa.”

8 U članku 2. točki (f) te direktive određuje se:

„Za potrebe ove direktive:

[...]

- (f) ‚tijelo odlučivanja‘ znači nesudsko ili upravno tijelo u državi članici nadležnoj za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu, koje je ovlašteno donositi odluke u prvom stupnju u tim predmetima”.

9 Članak 4. stavci 1. do 3. navedene direktive glasi kako slijedi:

„1. Države članice za sve postupke određuju tijelo odlučivanja koje je nadležno za odgovarajuće razmatranje zahtjeva u skladu s ovom Direktivom. Države članice osiguravaju da takvo tijelo ima na raspolaganju odgovarajuća sredstva, uključujući dovoljno osposobljeno osoblje za izvršavanje zadaća u skladu s ovom Direktivom.

2. Države članice mogu odlučiti da tijelo koje nije tijelo iz stavka 1., bude nadležno za sljedeće:

(a) rješavanje predmeta u skladu s Uredbom (EU) br. 604/2013 [Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (SL 2013., L 180, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 108. i ispravak SL 2017., L 49, str. 50.); i

(b) izdavanje ili odbijanje dozvola za ulazak u okviru postupka iz članka 43., uz poštivanje uvjeta koji su u njemu navedeni, te na temelju obrazloženog mišljenja tijela odlučivanja.

3. Države članice osiguravaju da osoblje tijela odlučivanja iz stavka 1. bude odgovarajuće osposobljeno. U tu svrhu države članice osiguravaju odgovarajuće osposobljavanje [...]. Države članice također uzimaju u obzir odgovarajuća osposobljavanja koja osmišljava i razvija Europski ured za potporu u pitanjima azila (EASO). Osobe koje obavljaju razgovore s podnositeljima zahtjeva prema ovoj Direktivi također trebaju imati opća saznanja o problemima koji mogu negativno utjecati na sposobnost podnositelja zahtjeva za razgovor, kao što su znakovi da je podnositelj zahtjeva mogao biti mučen u prošlosti.”

10 Člankom 10. stavcima 2. i 3. te direktive pojašnjava se:

„2. Prilikom razmatranja zahtjeva za međunarodnu zaštitu, tijelo odlučivanja prvo utvrđuje ispunjava li podnositelj zahtjeva uvjete za status izbjeglice, a ako ne ispunjava, utvrđuje ispunjava li podnositelj zahtjeva uvjete za ostvarivanje supsidijarne zaštite.

3. Države članice osiguravaju da se odluke tijela odlučivanja o zahtjevima za međunarodnu zaštitu donose nakon odgovarajućeg razmatranja. U tu svrhu države članice osiguravaju da:

[...]

(d) osoblje koje razmatra zahtjeve i donosi odluke ima mogućnost savjetovanja sa stručnjacima, kada je to potrebno, o određenim pitanjima, kao što su pitanja vezana za zdravlje, kulturu, religiju, djecu ili spolove.”

11 Članak 11. stavak 2. Direktive 2013/32, naslovljen „Zahtjevi odluke tijela odlučivanja”, glasi:

„Države članice također osiguravaju da se, ako je zahtjev odbijen u vezi statusa izbjeglice i/ili supsidijarne zaštite, navedu činjenični i pravni razlozi u odluci, kao i pisane informacije o načinu pobijanja negativne pisane odluke.

[...]”

12 Člankom 12. te direktive utvrđuje se nekoliko jamstava za podnositelje zahtjeva.

13 Člankom 23. stavkom 1. navedene direktive predviđa se:

„Države članice osiguravaju da pravni ili drugi savjetnik kojeg kao takvog priznaje ili dopušta nacionalno zakonodavstvo, koji pomaže ili zastupa podnositelja zahtjeva prema uvjetima iz nacionalnog prava, ima pristup informacijama iz predmeta podnositelja zahtjeva na temelju [kojeg] se donosi ili će se donijeti odluka.

Države članice mogu predvidjeti iznimke ako bi otkrivanje informacija ili izvora moglo ugroziti nacionalnu sigurnost, sigurnost organizacija ili osobe/osoba koje dostavljaju informacije ili sigurnosti osobe/osoba na koje se informacije odnose, ili kad bi bili ugroženi interesi istrage u vezi razmatranja zahtjeva za međunarodnu zaštitu od strane nadležnih tijela država članica ili bi to oslabilo međunarodne odnose država članica. U tim slučajevima države članice:

(a) omogućuju pristup takvim informacijama ili izvorima koji su na raspolaganju tijelima iz poglavlja V.; i

(b) u nacionalnom pravu utvrđuju postupke kojima se osigurava poštivanje prava podnositelja zahtjeva na obranu.

U pogledu točke (b) države članice posebno mogu omogućiti pristup do takvih informacija ili izvora pravnom ili drugom savjetniku koji je obavio sigurnosnu provjeru ako su informacije potrebne za razmatranje zahtjeva ili za donošenje odluke o oduzimanju međunarodne zaštite.”

14 U članku 45. te direktive navodi se:

„1. Države članice osiguravaju da, ako nadležno tijelo razmatra mogućnost oduzimanja međunarodne zaštite državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva [...], određena osoba uživa sljedeća jamstva:

- (a) da bude pismeno obaviještena o tome da nadležno tijelo ponovno razmatra mogućnost ispunjavaju li on ili ona uvjete kao ovlaštenici međunarodne zaštite te o razlozima za takvo razmatranje; i
- (b) da im se pruži mogućnost da na osobnom razgovoru [...] navedu razlog[e] zbog kojih se njemu ili njoj ne bi trebalo oduzeti međunarodnu zaštitu.

[...]

3. Države članice osiguravaju da odluka nadležnog tijela o oduzimanju međunarodne zaštite bude izdana u pisanom obliku. U pisanom se obliku navode i činjenični i pravni razlozi koji su navedeni u odluci, kao i informacije o načinu pobijanja odluke.

4. Kada nadležno tijelo donese odluku o oduzimanju međunarodne zaštite, jednako se primjenjuju članak 20., članak 22., članak 23. stavak 1. i članak 29.

5. Odstupajući od stavaka 1. do 4. ovog članka, države članice mogu odlučiti da međunarodna zaštita prestaje prema samom zakonu, ako je korisnik međunarodne zaštite izričito odbio da je kao takvu prizna. Države članice također mogu odrediti da međunarodna zaštita zakonom prestaje u slučaju kada je korisnik međunarodne zaštite postao državljaninom te države članice.”

15 Članak 46. stavak 1. Direktive 2013/32 koji se nalazi u poglavlju V. te direktive, naslovljenom „Žalbeni postupci”, glasi kako slijedi:

„Države članice osiguravaju da podnositelji zahtjeva imaju pravo na učinkoviti pravni lijek pred sudom, protiv:

- (a) odluke donesene u vezi s njihovim zahtjevom za međunarodnu zaštitu, uključujući odluku:
  - i. o razmatranju neutemeljenosti zahtjeva u vezi statusa izbjeglice i/ili supsidijarne zaštite;

[...]

- (c) odluke o oduzimanju međunarodne zaštite u skladu s člankom 45.”

Mađarsko pravo

- 16 Člankom 57. stavcima 1. i 3. menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvényja (Zakon br. LXXX iz 2007. o pravu na azil) određuje se:

„1. U postupcima uređenima ovim zakonom specijalizirano državno tijelo izdaje mišljenje o tehničkim pitanjima čija je ocjena u njegovoj nadležnosti u okviru upravnog postupka.

[...]

3. Nadležno tijelo u području azila ne može odstupiti od mišljenja specijaliziranog državnog tijela ako odluka o onome što je u njemu utvrđeno nije u njegovoj nadležnosti.

[...]”.

- 17 Člankom 11. minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvényja (Zakon br. CLV. iz 2009. o zaštiti klasificiranih podataka) predviđa se:

„1. Zainteresirana osoba ovlaštena je pristupiti svojim osobnim podacima koji imaju status nacionalnih klasificiranih podataka na temelju dozvole za uvid koju je izdao klasifikator a da pritom nije potrebno uvjerenje o sigurnosnoj provjeri osobe. Prije pristupa nacionalnim klasificiranim podacima zainteresirana osoba mora dati pisanu izjavu o povjerljivosti i poštovati pravila o zaštiti nacionalnih klasificiranih podataka.

2. Na zahtjev zainteresirane osobe klasifikator u roku od 15 dana odlučuje hoće li izdati dozvolu za uvid. Klasifikator odbija dozvolu za uvid ako uvid u podatke šteti javnom interesu na kojem se temelji klasifikacija. Klasifikator mora obrazložiti odbijanje dozvole za uvid.

3. U slučaju odbijanja dozvole za uvid zainteresirana osoba može navedenu odluku osporavati u upravnom sporu. [...]”

- 18 U članku 12. stavku 1. tog zakona navodi se:

„Voditelj obrade klasificiranih podataka zainteresiranoj osobi može uskratiti pravo na pristup njezinim osobnim podacima ako se ostvarivanjem tog prava ugrožava javni interes na kojem se temelji klasifikacija.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 19 Tijekom 2002. mađarski sud osudio je osobu GM na kaznu zatvora zbog kaznenog djela trgovine opojnim drogama.

- 20 Dok je odsluživala tu kaznu, tijekom 2005. podnijela je zahtjev za azil u Mađarskoj. Na temelju tog zahtjeva priznat joj je status „osobe s odobrenjem”, koji je potom izgubila 2010.
- 21 Nakon podnošenja novog zahtjeva za azil, osobi GM priznat je status izbjeglice presudom Fővárosi Törvényszéka (Okružni sud u Budimpešti, Mađarska) od 29. lipnja 2012.
- 22 Odlukom od 15. srpnja 2019. Glavno ravnateljstvo oduzelo je osobi GM status izbjeglice i odbilo joj odobriti status supsidijarne zaštite, ali je pritom na nju primijenilo načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja. Tu je odluku donijelo na temelju neobrazloženog mišljenja Alkotmányvédelmi Hivatala (Ured za zaštitu Ustava, Mađarska) i Terrorelhárítási Központ (Središnji ured za borbu protiv terorizma, Mađarska) (u daljnjem tekstu zajedno: specijalizirana tijela), u kojem su ta dva tijela zaključila da boravak osobe GM ugrožava nacionalnu sigurnost.
- 23 Osoba GM je sudu koji je uputio zahtjev podnijela tužbu protiv te odluke.
- 24 Prije svega, taj sud dvoji o usklađenosti mađarskog zakonodavstva o pristupu klasificiranim podacima s člankom 23. Direktive 2013/32 i različitim odredbama Povelje.
- 25 Navedeni sud ističe da iz sudske prakse Kúrije (Vrhovni sud, Mađarska) proizlazi da su u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku postupovna prava zainteresirane osobe zajamčena mogućnošću danom nadležnom sudu da radi ocjene zakonitosti odluke o međunarodnoj zaštiti izvrši uvid u povjerljive podatke na kojima se zasniva mišljenje specijaliziranih tijela.
- 26 Međutim, na temelju mađarskog propisa ni zainteresirana osoba ni njezin zastupnik nemaju konkretnu mogućnost da se očituju o neobrazloženom mišljenju tih tijela. Iako je točno da oni imaju pravo podnijeti zahtjev za pristup povjerljivim podacima koji se odnose na tu osobu, ni u kojem se slučaju ne mogu, u okviru upravnog ili sudskog postupka, koristiti povjerljivim podacima za koje im je dodijeljen pristup.
- 27 Sud koji je uputio zahtjev potom dvoji o usklađenosti s pravom Unije pravila predviđenog mađarskim pravom prema kojem je Glavno ravnateljstvo dužno osloniti se na neobrazloženo mišljenje koje su donijela specijalizirana tijela a da pritom ne može sâm o ispitati primjenu odredbe o isključenju u slučajevima u kojima vodi postupak, tako da svoju odluku može obrazložiti samo pozivajući se na to neobrazloženo mišljenje. Naime, taj sud smatra, s jedne strane, da ta specijalizirana tijela ne ispunjavaju uvjete propisane Direktivom 2013/32 za izvršavanje takvog razmatranja i donošenje takve odluke i, s druge strane, da

predmetno nacionalno pravilo može biti prepreka primjeni postupovnih jamstava koja proizlaze iz prava Unije.

28 Naposljetku, navedeni sud dvoji o tome u kojoj se mjeri prilikom ocjene mogućeg priznavanja supsidijarne zaštite nakon oduzimanja statusa izbjeglice može uzeti u obzir kaznena osuda na kaznu odsluženu šesnaest godina prije, koja je već bila poznata tijelima koja su priznala status izbjeglice i koja nisu odbila priznati taj status zbog te osude.

29 U tim je okolnostima Fővárosi Törvényszék (Okružni sud u Budimpešti) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Treba li članak 11. stavak 2., članak 12. stavak 1. *initio* i točku (d) te stavak 2., članak 23. stavak 1. – osobito njegov drugi podstavak i točku (b) – i članak 45. stavke 1., 3., 4. i 5. [Direktive 2013/32], u vezi s člankom 47. Povelje, tumačiti na način da se njima zahtijeva da, u slučaju iznimke navedene u članku 23. stavku 1. te direktive koja se odnosi na razlog nacionalne sigurnosti i kada nadležno tijelo tvrdi da je navedeno otkrivanje protivno razlogu nacionalne sigurnosti, tijelo države članice koje je donijelo odluku u području međunarodne zaštite kojom se odbija zahtjev ili oduzima status na temelju razloga nacionalne sigurnosti, s jedne strane, i specijalizirano državno tijelo koje je utvrdilo povjerljivu prirodu informacija, s druge strane, trebaju osigurati da podnositelju zahtjeva, izbjeglici ili strancu pod supsidijarnom zaštitom, ili njegovu pravnom zastupniku, u svakom slučaju bude zajamčeno pravo na pristup barem bitnim elementima povjerljivih ili klasificiranih informacija i podataka na kojima se navedena odluka temelji te na korištenje tih informacija ili podataka u postupku u kojem se donosi ta odluka?
2. U slučaju potvrdnog odgovora, što se točno podrazumijeva pod ‚bitnim elementima‘ povjerljivih razloga na kojima se temelji takva odluka, u okviru primjene članka 23. stavka 1. – osobito njegova drugog podstavka *initio* i točke (b) – Direktive [2013/32] u vezi s člancima 41. i 47. Povelje?
3. Treba li članak 14. stavak 4. *initio* i točku (a) i članak 17. stavak 1. *initio* i točku (d) Direktive [2011/95], članak 45. stavak 1. *initio* i točku (a) te članak 45. stavke 3. i 4. Direktive [2013/32] te njezinu uvodnu izjavu 49. tumačiti na način da im se protive nacionalni propisi u skladu s kojima se oduzimanje statusa izbjeglice ili osobe kojoj je odobrena supsidijarna zaštita, ili isključenje iz tog statusa, provodi na temelju neobrazložene odluke koja se isključivo temelji na automatskom upućivanju na obvezujuće mišljenje specijaliziranih državnih tijela, koje je također neobrazloženo, od kojeg se ne može odstupiti i kojim se utvrđuje da postoji opasnost za nacionalnu sigurnost?

4. Treba li uvodne izjave 20. i 34., članak 4., članak 10. stavak 2. i stavak 3. – osobito točku (d) – Direktive [2013/32], članak 14. stavak 4. *initio* i točku (a) te članak 17. stavak 1. *initio* i točku (d) Direktive [2011/95] tumačiti na način da im se protive nacionalni propisi u skladu s kojima navedeno specijalizirano tijelo provodi ispitivanje razloga za isključenje i donosi odluku o meritumu u postupku koji nije u skladu s materijalnim i postupovnim odredbama Direktive [2013/32] i Direktive [2011/95]?
5. Treba li članak 17. stavak 1. *initio* i točku (b) Direktive [2011/95] tumačiti na način da mu se protivi isključenje opravdano na temelju okolnosti ili kaznenog djela za koje se znalo prije donošenja presude ili konačne odluke o priznavanju statusa izbjeglice, ali nije predstavljalo razlog za isključenje ni u pogledu priznavanja tog statusa ni u pogledu supsidijarne zaštite?"

O prethodnim pitanjima

Prva dva pitanja

- 30 Svojim prvim i drugim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 11. stavak 2., članak 12. stavke 1. i 2., članak 23. stavak 1. te članak 45. stavke 1., 3., 4. i 5. Direktive 2013/32 u vezi s člancima 41. i 47. Povelje tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se predviđa da, kada se odluka o odbijanju zahtjeva za međunarodnu zaštitu ili o oduzimanju takve zaštite zasniva na informacijama čije bi otkrivanje ugrozilo nacionalnu sigurnost predmetne države članice, dotična osoba ili njezin savjetnik mogu pristupiti tim informacijama tek nakon što su za to dobili dozvolu, ne priopćava im se ni bitan sadržaj razloga na kojima se takve odluke temelje te se ni u kojem slučaju ne mogu, za potrebe upravnog ili sudskog postupka, koristiti povjerljivim podacima za koje im je dodijeljen pristup.
- 31 Uvodno valja istaknuti, kao prvo, da iako se sud koji je uputio zahtjev u svojem prvom i drugom pitanju poziva na članak 11. stavak 2., članak 12. stavke 1. i 2. te na članak 45. stavke 1., 3., 4. i 5. Direktive 2013/32, te odredbe nisu izravno relevantne za odgovor na ta pitanja jer se ona u biti odnose na pravila pristupa informacijama iz spisa, koja su definirana u članku 23. stavku 1. te direktive.
- 32 Kao drugo, nasuprot tomu, članak 45. stavak 4. Direktive 2013/32, na koji se odnosi prvo pitanje, mora se uzeti u obzir radi odgovora na prva dva pitanja, zbog toga što se tom odredbom pojašnjava da se članak 23. stavak 1. te direktive primjenjuje u postupcima oduzimanja međunarodne zaštite kada je nadležno tijelo odlučilo oduzeti tu zaštitu.

- 33 Tako iz članka 45. stavka 4. navedene direktive proizlazi da su pravila utvrđena u članku 23. stavku 1. obvezujuća ne samo u postupcima razmatranja zahtjeva za međunarodnu zaštitu nego i u postupcima oduzimanja te zaštite.
- 34 Kao treće, kada je riječ o članku 41. Povelje, koji sud koji je uputio zahtjev spominje u svojem drugom pitanju, valja podsjetiti na to da iz teksta navedenog članka jasno proizlazi da on nije upućen državama članicama, nego samo institucijama, tijelima, uredima i agencijama Europske unije (vidjeti u tom smislu presudu od 24. studenoga 2020., Minister van Buitenlandse Zaken, C-225/19 i C-226/19, EU:C:2020:951, t. 33. i navedenu sudsku praksu).
- 35 Međutim, članak 41. Povelje odražava opće načelo prava Unije koje se primjenjuje na države članice kada provode to pravo (vidjeti u tom smislu presudu od 24. studenoga 2020., Minister van Buitenlandse Zaken, C-225/19 i C-226/19, EU:C:2020:951, t. 33. i navedenu sudsku praksu).
- 36 Stoga to načelo valja uzeti u obzir kako bi se pojasnile obveze propisane državama članicama prilikom provedbe članka 23. stavka 1. te direktive.
- 37 U tom pogledu valja navesti da se člankom 23. stavkom 1. prvim podstavkom Direktive 2013/32 predviđa da države članice osiguravaju da pravni ili drugi savjetnik kojeg kao takvog priznaje ili dopušta nacionalno zakonodavstvo, koji pomaže ili zastupa podnositelja zahtjeva prema uvjetima iz nacionalnog prava, ima pristup informacijama iz njegova predmeta na temelju kojeg se donosi ili će se donijeti odluka.
- 38 Međutim, članak 23. stavak 1. drugi podstavak te direktive dopušta državama članicama da odstupe od tog pravila ako bi otkrivanje informacija ili njihovih izvora moglo ugroziti, među ostalim, nacionalnu sigurnost ili sigurnost tih izvora.
- 39 U takvom slučaju države članice moraju, s jedne strane, u skladu s člankom 23. stavkom 1. drugim podstavkom točkom (a) navedene direktive, omogućiti pristup takvim informacijama ili navedenim izvorima sudovima koji su nadležni za odlučivanje o zakonitosti odluke o međunarodnoj zaštiti i, s druge strane, na temelju članka 23. stavka 1. drugog podstavka točke (b) te direktive u nacionalnom pravu utvrditi postupke kojima se osigurava poštovanje prava podnositelja zahtjeva na obranu.
- 40 Kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 44. i 45. svojega mišljenja, prvo i drugo pitanje ne odnose se na ovlasti dodijeljene nadležnim sudovima, nego na poštovanje prava na obranu dotične osobe te se slijedom toga odnose samo na tumačenje obveze navedene u članku 23. stavku 1. drugom podstavku točki (b) Direktive 2013/32.

- 41 U tom pogledu, točno je da valja istaknuti da se doseg te obveze pojašnjava u članku 23. stavku 1. trećem podstavku te direktive, u skladu s kojim, u pogledu njezina članka 23. stavka 1. drugog podstavka točke (b), države članice posebno mogu omogućiti pristup do takvih informacija iz spisa ili izvora, čije bi otkrivanje moglo ugroziti nacionalnu sigurnost, pravnom ili drugom savjetniku koji je obavio sigurnosnu provjeru ako su informacije potrebne za razmatranje zahtjeva ili za donošenje odluke o oduzimanju međunarodne zaštite.
- 42 Međutim, iz teksta tog članka 23. stavka 1. trećeg podstavka, a osobito iz korištenja pojma „posebno”, jasno proizlazi da uspostava postupka navedenog u toj odredbi nije jedina mogućnost koju države članice imaju kako bi postupile u skladu s člankom 23. stavkom 1. drugim podstavkom točkom (b) Direktive 2013/32 i da one stoga nisu dužne uspostaviti takav postupak.
- 43 Stoga, budući da se u Direktivi 2013/32 ne pojašnjava na koji način države članice trebaju osigurati poštovanje prava na obranu dotične osobe kada je njezino pravo na pristup spisu ograničeno na temelju članka 23. stavka 1. drugog podstavka te direktive, konkretna postupovna pravila utvrđena u tu svrhu obuhvaćena su unutarnjim pravnim poretom svake države članice na temelju načela postupovne autonomije država članica, ali pod uvjetom da ona nisu nepovoljnija od onih koja uređuju slične situacije u unutarnjem pravu (načelo ekvivalentnosti) i da ne čine u praksi nemogućim ili pretjerano otežanim korištenje prava dodijeljenih pravom Unije (načelo djelotvornosti) (vidjeti po analogiji presude od 4. lipnja 2020., C. F. (Porezni nadzor), C-430/19, EU:C:2020:429, t. 34. i od 9. rujna 2020., Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Odbijanje naknadnog zahtjeva – Rok za žalbu), C-651/19, EU:C:2020:681, t. 34. i navedenu sudsku praksu).
- 44 Također valja podsjetiti na to da su države članice, kada provode pravo Unije, dužne osigurati poštovanje kako zahtjeva koji proizlaze iz prava na dobru upravu, kao što je to istaknuto u točki 35. ove presude, tako i prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. prvog stavka Povelje (vidjeti u tom smislu presude od 19. prosinca 2019., Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, t. 34. i od 14. svibnja 2020., Agrobet CZ, C-446/18, EU:C:2020:369, t. 43.), kojima se tijekom upravnog i mogućeg sudskog postupka nalaže poštovanje prava na obranu dotične osobe (vidjeti u tom smislu presude od 5. studenoga 2014., Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, t. 45. i od 11. ožujka 2020., SF (Europski uhidbeni nalog – Jamstvo vraćanja u državu izvršenja), C-314/18, EU:C:2020:191, t. 58.).
- 45 U tom pogledu, kada je riječ, kao prvo, o upravnom postupku, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da poštovanje prava na obranu znači da adresatu odluke koja značajno utječe na njegove interese uprave država članica, kada poduzimaju mjere koje ulaze u područje primjene prava Unije, moraju

omogućiti da učinkovito iznese svoja stajališta u vezi s elementima na kojima uprava namjerava temeljiti svoju odluku (vidjeti u tom smislu presude od 16. listopada 2019., *Glencore Agriculture Hungary*, C-189/18, EU:C:2019:861, t. 39. i od 3. lipnja 2021., *Jumbocarry Trading*, C-39/20, EU:C:2021:435, t. 31.).

- 46 Taj zahtjev ima za cilj, osobito u okviru postupka u vezi s međunarodnom zaštitom, da omogući tijelu odgovornom za određivanje da uz potpuno poznavanje činjenica provede individualnu ocjenu relevantnih činjenica i okolnosti, za što je nužno da adresat odluke može ispraviti pogrešku ili iznijeti informacije u pogledu svoje osobne situacije, a koje idu za tim u smislu da se odluka donese, da se ne donese ili da ima ovakav ili onakav sadržaj (vidjeti u tom smislu presude od 9. veljače 2017., *M*, C-560/14, EU:C:2017:101, t. 32. i 37. i od 26. srpnja 2017., *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, t. 35.).
- 47 Budući da navedeni zahtjev nužno pretpostavlja da se tom adresatu, po potrebi putem savjetnika, pruži konkretna mogućnost da se upozna s elementima na kojima uprava namjerava zasnovati svoju odluku, poštovanje prava obrane za posljedicu ima pravo na pristup svim elementima spisa tijekom upravnog postupka (vidjeti u tom smislu presudu od 16. listopada 2019., *Glencore Agriculture Hungary*, C-189/18, EU:C:2019:861, t. 51. do 53. i navedenu sudsku praksu).
- 48 Kao drugo, kada je riječ o sudskom postupku, poštovanje prava na obranu, koje je obvezno osobito u okviru postupaka povodom pravnih sredstava u području međunarodne zaštite (vidjeti u tom smislu presudu od 26. srpnja 2017., *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, t. 32.), podrazumijeva da žalitelj može pristupiti ne samo obrazloženju odluke koja je donesena protiv njega nego i svim elementima spisa na kojima se temeljila uprava, kako bi zaista mogao zauzeti stajalište o tim elementima (vidjeti u tom smislu presudu od 4. lipnja 2013., *ZZ*, C-300/11, EU:C:2013:363, t. 53. i od 13. rujna 2018., *UBS Europe i dr.*, C-358/16, EU:C:2018:715, t. 61. i navedenu sudsku praksu).
- 49 Osim toga, načelo kontradiktornosti, koje čini dio prava obrane iz članka 47. Povelje, podrazumijeva da stranke postupka moraju imati pravo upoznati se sa svim podnescima ili očitovanjima podnesenima sudu kako bi utjecale na njegovu odluku i raspravile o njima (presuda od 4. lipnja 2013., *ZZ*, C-300/11, EU:C:2013:363, t. 55. i navedena sudska praksa), što pretpostavlja da osoba na koju se odnosi odluka o međunarodnoj zaštiti mora biti u mogućnosti upoznati se s elementima svojega spisa koji su stavljeni na raspolaganje sudu koji treba odlučiti povodom pravnog sredstva podnesenog protiv te odluke.
- 50 Međutim, s obzirom na to da je obveza navedena u članku 23. stavku 1. drugom podstavku točki (b) Direktive 2013/32 primjenjiva samo kada je pravo pristupa spisu dotične osobe bilo ograničeno zbog jednog od razloga navedenih u toj odredbi, valja podsjetiti na to da prava na obranu nisu apsolutna prava i

da pravo pristupa spisu koje je njihova posljedica stoga može biti ograničeno, na temelju odvagivanja između, s jedne strane, prava na dobru upravu i prava na djelotvoran pravni lijek dotične osobe i, s druge strane, interesa na koje se poziva za opravdanje neotkrivanja elementa spisa toj osobi, osobito kada su ti interesi povezani s nacionalnom sigurnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 4. lipnja 2013., ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, t. 54., 57. i 64. i navedenu sudsku praksu).

- 51 Međutim, to odvagivanje ne može dovesti, uzimajući u obzir nužno poštovanje članka 47. Povelje, do potpunog oduzimanja djelotvornosti prava na obranu dotične osobe i lišavanja smisla prava na pravni lijek predviđenog u članku 45. stavku 3. Direktive 2013/32, osobito time što joj se ne priopćava, ili po potrebi njezinu savjetniku, barem bitan sadržaj razloga na kojima se temelji odluka donesena u odnosu na tu osobu (vidjeti u tom smislu presudu od 4. lipnja 2013., ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, t. 65).
- 52 Nasuprot tomu, to odvagivanje može dovesti do toga da određeni elementi spisa ne budu priopćeni dotičnoj osobi, kada otkrivanje tih elemenata može izravno i posebno ugroziti nacionalnu sigurnost dotične države članice jer osobito može dovesti u opasnost život, zdravlje ili slobodu osoba ili otkriti istražne metode koje posebno koriste tijela zadužena za posebne zadaće povezane s nacionalnom sigurnosti te time ozbiljno ugroziti, pa čak i spriječiti buduće izvršavanje zadaća tih tijela (vidjeti u tom smislu presudu od 4. lipnja 2013., ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, t. 66.).
- 53 Slijedom toga, iako se člankom 23. stavkom 1. drugim podstavkom Direktive 2013/32 državama članicama dopušta da, osobito kada to zahtijeva nacionalna sigurnost, dotičnoj osobi ne odobre izravan pristup svojem spisu, ta odredba ne može se, a da se pritom ne povrijede načelo djelotvornosti, pravo na dobru upravu i pravo na djelotvoran pravni lijek, tumačiti tako da dopušta nadležnim tijelima da tu osobu dovedu u položaj u kojem se ni ona ni njezin savjetnik ne mogu, po potrebi u okviru posebnog postupka za zaštitu nacionalne sigurnosti, stvarno upoznati s bitnim sadržajem odlučujućih elemenata iz spisa.
- 54 U vezi s tim valja utvrditi, s jedne strane, da kada je otkrivanje informacija iz predmeta bilo ograničeno zbog razloga nacionalne sigurnosti, poštovanje prava na obranu zainteresirane osobe nije dovoljno osigurano mogućnošću te osobe da pod određenim uvjetima ishodi dozvolu za pristup tim informacijama popraćenu potpunom zabranom korištenja tako pribavljenih informacija za potrebe upravnog postupka ili mogućeg sudskog postupka.
- 55 Naime, iz zahtjevâ koji proizlaze iz načela poštovanja prava obrane, na koje se podsjeća u točkama 45. do 49. ove presude, proizlazi da pravo na pristup informacijama iz spisa ima za cilj omogućiti dotičnoj osobi da, po potrebi putem savjetnika, pred nadležnim tijelima ili sudovima iznese svoje stajalište

o tim informacijama ili njihovoj relevantnosti za odluku koja će se donijeti ili je donesena.

- 56 Stoga postupak koji zainteresiranoj osobi ili njezinu savjetniku pruža mogućnost pristupa tim informacijama, a pritom im zabranjuje da koriste navedene informacije za potrebe upravnog ili mogućeg sudskog postupka, nije dovoljan kako bi se zaštitila prava na obranu te osobe te se stoga ne može smatrati da državi članici omogućava da ispuni obvezu navedenu u članku 23. stavku 1. drugom podstavku točki (b) Direktive 2013/32.
- 57 S druge strane, budući da iz odluke kojom se upućuje zahtjev i očitovanja mađarske vlade proizlazi da se propis o kojem je riječ u glavnom postupku temelji na razmatranju prema kojem su prava na obranu dotične osobe dostatno zajamčena mogućnošću nadležnog suda da pristupi spisu, valja naglasiti da takva mogućnost ne može zamijeniti pristup dotične osobe ili njezina savjetnika informacijama iz tog spisa.
- 58 Tako, osim činjenice da ta mogućnost nije primjenjiva tijekom upravnog postupka, poštovanje prava na obranu ne podrazumijeva samo to da nadležni sud raspolaže svim relevantnim elementima za donošenje svoje odluke nego pak da dotična osoba, po potrebi putem svojega savjetnika, može obraniti svoje interese iznošenjem svojeg stajališta o tim elementima.
- 59 Ta ocjena usto je potkrijepljena okolnošću da iz samog teksta članka 23. stavka 1. drugog podstavka Direktive 2013/32 proizlazi da je zakonodavac Unije smatrao da pristup informacijama iz predmeta nadležnih sudova i uspostava postupaka kojima se jamči poštovanje prava na obranu dotične osobe čine dva zasebna i kumulativna uvjeta.
- 60 S obzirom na sve te elemente, na prva dva pitanja valja odgovoriti tako da članak 23. stavak 1. Direktive 2013/32 u vezi s člankom 45. stavkom 4. te direktive i u pogledu općeg načela prava Unije o pravu na dobru upravu te članak 47. Povelje treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis kojim se predviđa da, kada se odluka o odbijanju zahtjeva za međunarodnu zaštitu ili o oduzimanju takve zaštite zasniva na informacijama čije bi otkrivanje ugrozilo nacionalnu sigurnost predmetne države članice, dotična osoba ili njezin savjetnik mogu pristupiti tim informacijama tek nakon što su za to dobili dozvolu, ne priopćava im se ni bitan sadržaj razloga na kojima se takve odluke temelje te se ni u kojem slučaju ne mogu, za potrebe upravnog ili sudskog postupka, koristiti povjerljivim podacima za koje im je dodijeljen pristup.

Treće i četvrto pitanje

- 61 Svojim trećim i četvrtim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 14. stavak 4. točku (a) i članak 17. stavak 1. točku (d) Direktive 2011/95 te članak 4., članak 10. stavak 2. i članak 45. stavke 1., 3. i 4. Direktive 2013/32 tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis na temelju kojeg je tijelo odlučivanja dužno sustavno, kada su tijela zadužena za posebne zadaće povezane s nacionalnom sigurnosti neobrazloženim mišljenjem utvrdila da neka osoba predstavlja opasnost za tu sigurnost, na temelju tog mišljenja isključivati pravo na međunarodnu zaštitu toj osobi ili oduzimati međunarodnu zaštitu koja je toj osobi prije priznata.
- 62 Kao prvo, valja istaknuti da se Direktivom 2013/32 predviđa da države članice posebnu ulogu dodjeljuju „tijelu odlučivanja”, koje je u članku 2. točki (f) definirano kao nesudsko ili upravno tijelo u državi članici nadležnoj za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koje je ovlašteno donositi odluke u prvom stupnju u tim predmetima.
- 63 Člankom 4. stavkom 1. prvom rečenicom navedene direktive predviđa se da države članice za sve postupke određuju tijelo odlučivanja koje je nadležno za odgovarajuće razmatranje zahtjeva u skladu s tom direktivom.
- 64 Osim toga, iz članka 45. Direktive 2013/32 proizlazi da je odluka o tome treba li oduzeti međunarodnu zaštitu na tijelu odlučivanja.
- 65 U tom pogledu, uvodnom izjavom 16. te direktive pojašnjava se da je važno da se odluke o svim zahtjevima za međunarodnu zaštitu donose na temelju činjenica te da ih u prvom stupnju izdaju tijela čije osoblje ima odgovarajuće znanje i potrebnu izobrazbu u području međunarodne zaštite.
- 66 U tu se svrhu člankom 4. stavkom 1. drugom rečenicom navedene direktive zahtijeva da države članice osiguravaju da tijelo odlučivanja ima na raspolaganju odgovarajuća sredstva, uključujući dovoljno osposobljeno osoblje za izvršavanje zadaća u skladu s navedenom direktivom. Njegov članak 4. stavak 3. konkretizira tu obvezu time što se u njemu navode detaljnije obveze u pogledu izobrazbe i znanja tog osoblja.
- 67 Zakonodavac Unije tako je namjeravao zajamčiti da razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koje provodi nesudsko ili upravno tijelo uz odgovarajuća sredstva i specijalizirano osoblje u tom području bude bitna faza zajedničkih postupaka koje primjenjuju države članice (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2020., Addis, C-517/17, EU:C:2020:579, t. 61.) jer to tijelo također treba odlučiti treba li oduzeti međunarodnu zaštitu.
- 68 Iako je točno da se člankom 4. stavkom 2. Direktive 2013/32 državama članicama dopušta da odluče da tijelu koje nije tijelo odlučivanja dodijele određene taksativno navedene zadaće u području međunarodne zaštite, valja

utvrditi da se te zadaće ne mogu proširiti na razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu ili na oduzimanje te zaštite, koji se stoga nužno moraju dodijeliti tijelu odlučivanja.

- 69 Osim toga, iz članka 10. stavaka 2. i 3. Direktive 2013/32 izričito proizlazi da postupak razmatranja zahtjeva za međunarodnu zaštitu mora voditi tijelo odlučivanja i da se taj postupak, nakon odgovarajućeg razmatranja, okončava odlukom koju donosi to tijelo.
- 70 Kada je, konkretnije, riječ o uzimanju u obzir moguće opasnosti za nacionalnu sigurnost, valja istaknuti da članak 14. stavak 4. točka (a) Direktive 2011/95 omogućava državama članicama da opozovu status priznat izbjeglici ako postoje opravdani razlozi da dotična osoba predstavlja opasnost za sigurnost države članice u kojoj se nalazi.
- 71 Članak 17. stavak 1. točka (d) pak predviđa da državljanin treće zemlje nema pravo na supsidijarnu zaštitu ako postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da predstavlja opasnost za društvo ili sigurnost države članice u kojoj se nalazi.
- 72 Primjena svake od tih odredaba pretpostavlja da nadležno tijelo u svakom pojedinačnom slučaju procijeni konkretne činjenice koje su mu poznate kako bi utvrdilo postoje ili ozbiljni razlozi za stajalište da situacija zainteresirane osobe, koja usto ispunjava kriterije za sjećanje ili zadržavanje međunarodne zaštite, ulazi u jedan od slučajeva obuhvaćenih navedenim odredbama (vidjeti u tom smislu presude od 31. siječnja 2017., Lounani, C-573/14, EU:C:2017:71, t. 72. i od 13. rujna 2018., Ahmed, C-369/17, EU:C:2018:713, t. 55.).
- 73 Ta je ocjena sastavni dio postupka međunarodne zaštite, koji treba provoditi u skladu s direktivama 2011/95 i 2013/32, a koji se, protivno onomu što tvrdi mađarska vlada, ne može ograničiti samo na ocjenu potrebe međunarodne zaštite za dotičnu osobu.
- 74 Tako iz definicija pojmova „izbjeglica” i „osoba koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu” iz članka 2. točaka (d) i (f) Direktive 2011/95 proizlazi da oni obuhvaćaju osobu koja ima ne samo potrebu za međunarodnom zaštitom nego koja, osim toga, ne ulazi u područje primjene odredaba o isključenju navedenih u toj direktivi.
- 75 Stoga je samo na tijelu odlučivanja da pod sudskim nadzorom procijeni sve relevantne činjenice i okolnosti, uključujući one koje se odnose na primjenu članaka 14. i 17. Direktive 2011/95, nakon čega o njima donosi odluku (vidjeti u tom smislu presudu od 25. siječnja 2018., F, C-473/16, EU:C:2018:36, t. 40. i 41.).

- 76 Kao drugo, valja naglasiti da se, na temelju članka 11. stavka 2. Direktive 2013/32, ako je odbijen zahtjev u vezi sa statusom izbjeglice i/ili supsidijarnom zaštitom, u odluci tijela odlučivanja navode činjenični i pravni razlozi.
- 77 Isto tako, člankom 45. stavkom 3. te direktive predviđa se da se u odluci nadležnog tijela o oduzimanju međunarodne zaštite navode činjenični i pravni razlozi na kojima se ta odluka temelji.
- 78 U takvim slučajevima, razlozi zbog kojih je nadležno tijelo donijelo svoju odluku stoga moraju biti navedeni u toj odluci.
- 79 Iz prethodnih razmatranja, koja se odnose na ulogu tijela odlučivanja i na njegovu obvezu obrazlaganja, proizlazi da se to tijelo ne može valjano ograničiti na to da provede odluku koju je donijelo neko drugo tijelo, a koja je za njega obvezujuća na temelju nacionalnog propisa, i donijeti, samo na toj osnovi, odluku da isključi pravo na supsidijarnu zaštitu ili da oduzme prije odobrenu međunarodnu zaštitu.
- 80 Nasuprot tomu, tijelo odlučivanja mora raspolagati svim relevantnim informacijama i s obzirom na te informacije provesti vlastitu ocjenu činjenica i okolnosti, kako bi odredilo sadržaj svoje odluke i u potpunosti je obrazložilo.
- 81 Osim toga, iz teksta članka 14. stavka 4. točke (a) Direktive 2011/95 proizlazi da to tijelo mora raspolagati marginom prosudbe kako bi odlučilo moraju li razmatranja o nacionalnoj sigurnosti dovesti do oduzimanja statusa izbjeglice, što isključuje da utvrđenje postojanja opasnosti za tu sigurnost automatski znači takvo oduzimanje.
- 82 Točno je da prethodna utvrđenja uopće ne isključuju to da dio informacija kojima se nadležno tijelo koristilo kako bi provelo svoju ocjenu mogu dostaviti tijela zadužena za posebne zadaće povezane s nacionalnom sigurnosti, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev tijela odlučivanja. Nadalje, neke od tih informacija mogu, po potrebi, podlijegati sustavu povjerljivosti u okviru definiranom u članku 23. stavku 1. Direktive 2013/32.
- 83 Međutim, s obzirom na svoje funkcije, tijelo odlučivanja mora slobodno ocijeniti doseg tih informacija i njihovu relevantnost za odluku koju treba donijeti i stoga ne može biti obvezano da se temelji na neobrazloženom mišljenju koje su donijela tijela zadužena za posebne zadaće povezane s nacionalnom sigurnosti, na temelju ocjene čija mu činjenična osnova nije bila priopćena.
- 84 Nadalje, budući da mađarska vlada tvrdi da je na temelju članaka 72. i 73. UFEU-a uloga povjerena takvim tijelima isključivo u nadležnosti država članica, valja podsjetiti na to da se te odredbe ne mogu tumačiti na način da

državama članicama daju ovlast izuzimanja iz primjene odredbe prava Unije samim pozivanjem na odgovornosti koje imaju u pogledu očuvanja javnog poretka i zaštite unutarnje sigurnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 2. srpnja 2020., Stadt Frankfurt am Main, C-18/19, EU:C:2020:511, t. 29. i navedenu sudsku praksu).

- 85 Ta je vlada u tom pogledu samo iznijela općenita očitovanja a da pritom nije dokazala da posebna situacija Mađarske opravdava ograničavanje uloge dodijeljene tijelima odlučivanja u određenim slučajevima.
- 86 Slijedom toga, na treće i četvrto pitanje treba odgovoriti tako da članak 4. stavke 1. i 2., članak 10. stavke 2. i 3. i članak 11. stavak 2. i članak 45. stavak 3. Direktive 2013/32 u vezi s člankom 14. stavkom 4. točkom (a) i člankom 17. stavkom 1. točkom (d) Direktive 2011/95 treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis na temelju kojeg je tijelo odlučivanja dužno sustavno, kada su tijela zadužena za posebne zadaće povezane s nacionalnom sigurnosti neobrazloženim mišljenjem utvrdila da neka osoba predstavlja opasnost za tu sigurnost, na temelju tog mišljenja isključivati pravo na međunarodnu zaštitu toj osobi ili oduzimati međunarodnu zaštitu koja je toj osobi prije priznata.

Peto pitanje

- 87 Svojim petim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 17. stavak 1. točku (b) Direktive 2011/95 tumačiti na način da mu se protivi to da se podnositelja zahtjeva u skladu s tom odredbom isključi iz prava na supsidijarnu zaštitu na temelju osuđujuće kaznene presude za koju su nadležna tijela već znala kada su tom podnositelju na kraju prethodnog postupka priznala status izbjeglice koji mu je potom oduzet.
- 88 Člankom 17. stavkom 1. točkom (b) Direktive 2011/95 predviđa se da državljanin treće zemlje nema pravo na supsidijarnu zaštitu ako postoje ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da je počinio teško kazneno djelo.
- 89 Budući da se razlog za isključenje supsidijarne zaštite predviđen u toj odredbi tako općenito odnosi na teško kazneno djelo, on nije ograničen ni geografski, ni vremenski, ni u pogledu naravi predmetnih kaznenih djela (presude od 13. rujna 2018., Ahmed, C-369/17, EU:C:2018:713, t. 47. i od 2. travnja 2020., Komisija/Poljska, Mađarska i Češka (Privremeni mehanizam premještanja podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu), C-715/17, C-718/17 i C-719/17, EU:C:2020:257, t. 155.).
- 90 Slijedom toga, članak 17. stavak 1. točka (b) Direktive 2011/95 ni na kakav način ne predviđa da teško kazneno djelo koje je njime obuhvaćeno mora biti počinjeno nedavno ili da se, u slučaju kada je podnositelj uzastopno pokrenuo nekoliko postupaka za međunarodnu zaštitu, teško kazneno djelo za koje se nije

smatralo da opravdava primjenu klauzule isključenja tijekom prvog postupka poslije više ne može uzeti u obzir. Nasuprot tomu, korištenje, u toj odredbi, izraza „nemaju pravo” znači da tijelo odlučivanja ne raspolaže marginom prosudbe kada je utvrdilo da je dotična osoba počinila teško kazneno djelo.

- 91 Ni iz drugih odredaba direktiva 2011/95 ili 2013/32 ne proizlazi da bi tijelo odlučivanja nakon oduzimanja statusa izbjeglice za ubuduće bilo vezano ocjenama koje su dane o primjeni odredbe o isključenju tijekom postupka koji je doveo do priznavanja tog statusa.
- 92 Međutim, nadležno tijelo dotične države članice može se pozvati na razlog za isključenje iz članka 17. stavka 1. točke (b) Direktive 2011/95, koji se odnosi na to da je podnositelj zahtjeva za međunarodnu zaštitu počinio teško kazneno djelo tek nakon što je u svakom pojedinačnom slučaju procijenilo konkretne činjenice koje su mu poznate kako bi utvrdilo postoje li ozbiljni razlozi zbog kojih se može smatrati da su djela koja je počinila dotična osoba, koja usto ispunjava kriterije za stjecanje zahtijevanog statusa, obuhvaćena tim razlogom za isključenje, pri čemu ocjena težine predmetnog kaznenog djela zahtijeva sveobuhvatnu provjeru svih okolnosti svojstvenih predmetnom pojedinačnom slučaju (presuda od 2. travnja 2020., Komisija/Poljska, Mađarska i Češka (Privremeni mehanizam premještanja podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu), C-715/17, C-718/17 i C-719/17, EU:C:2020:257, t. 154.)
- 93 Stoga na peto pitanje valja odgovoriti tako da članak 17. stavak 1. točku (b) Direktive 2011/95 treba tumačiti na način da mu se ne protivi to da se podnositelja zahtjeva u skladu s tom odredbom isključi iz prava na supsidijarnu zaštitu na temelju osuđujuće kaznene presude za koju su nadležna tijela već znala kada su tom podnositelju na kraju prethodnog postupka priznala status izbjeglice koji mu je potom oduzet.

Troškovi

- 94 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 23. stavak 1. Direktive 2013/32/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite u vezi s člankom 45. stavkom 4. te direktive i u pogledu općeg načela prava Unije o pravu na dobru upravu te članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima**

treba tumačiti na način da im se:

protivi nacionalni propis kojim se predviđa da, kada se odluka o odbijanju zahtjeva za međunarodnu zaštitu ili o oduzimanju takve zaštite zasniva na informacijama čije bi otkrivanje ugrozilo nacionalnu sigurnost predmetne države članice, dotična osoba ili njezin savjetnik mogu pristupiti tim informacijama tek nakon što su za to dobili dozvolu, ne pripisuje im se ni bitan sadržaj razloga na kojima se takve odluke temelje te se ni u kojem slučaju ne mogu, za potrebe upravnog ili sudskog postupka, koristiti povjerljivim podacima za koje im je dodijeljen pristup.

- 2. Članak 4. stavke 1. i 2., članak 10., stavke 2. i 3., članak 11. stavak 2. i članak 45. stavak 3. Direktive 2013/32 u vezi s člankom 14. stavkom 4. točkom (a) i člankom 17. stavkom 1. točkom (d) Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite**

treba tumačiti na način da im se:

protivi nacionalni propis na temelju kojeg je tijelo odlučivanja dužno sustavno, kada su tijela zadužena za posebne zadaće povezane s nacionalnom sigurnosti neobrazloženim mišljenjem utvrdila da neka osoba predstavlja opasnost za tu sigurnost, na temelju tog mišljenja isključivati pravo na međunarodnu zaštitu toj osobi ili oduzimati međunarodnu zaštitu koja je toj osobi ranije priznata.

- 3. Članak 17. stavak 1. točku (b) Direktive 2011/95**

treba tumačiti na način da mu se:

ne protivi to da se podnositelja zahtjeva u skladu s tom odredbom isključi iz prava na supsidijarnu zaštitu na temelju osuđujuće kaznene presude za koju su nadležna tijela već znala kada su tom podnositelju na kraju prethodnog postupka priznala status izbjeglice koji mu je potom oduzet.

Potpisi

